

Vorderingen der wetenschap voldoende voeling hebben gehouden om als hoogleeraar op te treden, en als de „leerstolen voor algemeene therapie”, welke op voorstel van ABDERHALDEN zullen worden opgericht, met zulke artsen zullen worden bezet, dan zal het wantrouwen in de bedoeling van dit voorstel verdwijnen en tevens een voor de toekomstige artsen nuttig werk worden verricht.

PATENTGENEESMIDDELEN IN SPANJE. — Spanje heeft op krachtige wijze met het vraagstuk van den geneesmiddelenhandel afgerekend. Geneesmiddelen, waarvan de samenstelling geheel of gedeeltelijk onbekend is, of waarvan alleen wordt vermeld, van welke stoffen zij afkomstig zijn, zijn geheime geneesmiddelen en mogen niet worden verkocht. Samengestelde middelen, waarvan de samenstelling bekend is, en die worden aangeduid door een bedachten naam of door den naam van den bereider, en bestemd zijn om in een bepaalde verpakking in de apotheken of elders te worden verkocht, zijn *patentmiddelen*. Komen deze middelen voor in de Spaansche of in een vreemde pharmacopee, dan moet ook de officineele naam op de verpakking worden vermeld. Alle andere patentmiddelen moeten bij den gezondheidsdienst worden ingeschreven, vóórdat zij mogen worden verkocht. Bij de inschrijving moet het middel worden ingeleverd benevens proeven van het opschrift en van aanbevelende geschriften, en ook een opgave van de redenen, waarom men het middel als *patentmiddel* aan de markt wil brengen. In Spanje mogen zulke middelen niet anders worden bereid dan in inrichtingen, waarvan de leider en het technisch personeel apothekers zijn. Voor buitenlandsche middelen moet de aanvraag om inschrijving vergezeld gaan van een mededeeling van den gezondheidsdienst van den betrokken staat omtrent de bevoegdheden van den bereider. De koninklijke academie van geneeskunde brengt advies uit omtrent de werking der aangeboden middelen; de gezondheidsdienst houdt toezicht op den verkoop en op de naleving der bepalingen. Middelen met een sterke werking mogen alleen in apotheken worden verkocht; bestaan zij alleen uit sterk werkende grondstoffen, dan mogen zij uitsluitend op geneeskundig voorschrift worden afgeleverd. Verboden zijn de middelen, die rechtstreeks of middellijk de zwangerschap kunnen voorkomen. Voor middelen, die thans reeds in Spanje worden verkocht, wordt twee jaar tijd gelaten om in overeenstemming te komen met deze voorschriften (*Lancet*, 6 September.)

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE „BESMETTELIJKHEID” VAN DE INFLUENZA.

Naar aanleiding van de mij door den heer WOLFF in zijn artikel „Over het virus, dat de veroorzaker is der influenza,” (dit *Tijdschrift* 16 Augustus 1919) toegeschrevene uitspraken, dient, in verband met de beschikbare plaatsruimte, onderstaande als beknopt verweer. Ik ben mij niet bewust ooit beweerd te hebben, dat de menscheninfluenza niet besmettelijk is. Integendeel, op grond van het typische ziektebeeld (verschijnselen van gelijken aard), het acuut (soms peracuu) optreden, de z.g. groote zwakte (incoördinatie) na het doorstaan van een kortdurend ziekteproces, het optreden in epi- en pan-demieën, de verkregene immuniteit, enz., enz., op al deze gronden houd ik de influenza wel degelijk voor een „besmettelijke” ziekte. Dat over de besmettelijkheid het laatste woord nog niet gesproken en deze een hoogst *eigenaardige* is, zal WOLFF nader moeten erkennen. In deze verwijs ik naar:

- 1°. het *Rapport over de Influenzaepidemie in Nederland 1889—1890* (dit *Tijdschrift*, 25 November 1893); en
- 2°. het *Sammetwerk der Influenzaepidemie 1889—91*, uitgegeven door de Verein für inneren Medizin.

Hier te lande spraken zich 362 der geneeskundigen voor besmettelijkheid uit; volgens hen is de influenza hetzij contagieus, hetzij miasmatisch of een mixtum compositum;

200 artsen daarentegen verklaarden de influenza voor *niet* besmettelijk. In Duitsland luiden deze cijfers 57.5 pCt. *vóór* en 42.5 pCt. *tegen* de besmettelijkheid.

Ter nadere bestudeering van de epidemiologie der influenza, ook voor wat betreft de onjuiste meening, dat dit lijden steeds als „pandemie” over de geheele aarde zou voorkomen, verwijs ik WOLFF naar:

- a. HIRSCH: „*Handbuch der historisch-geographischen Pathologie*”;
- b. dr. WOLFF's *voorzede* van voornoemd *Sammetwerk der Influenzaepidemie*;
- c. GAILLARD's monographie „*la Grippe*”,

en nadere motiveering, dat de influenza zoowel epidemisch, pandemisch als *endemisch* voorkomen kan, is overbodig. Voor het endemisch voorkomen zijn de z.g. „Ortsepidemieën” een bewijs, welke zóowel in vóór- en ná-jaar, als vóór- en ná pandemische influenza voorkomen. Het is deze *endemische vorm der menscheninfluenza*, welke in *alle opzichten* volkomen *identiek* is met de z.g. *besmettelijke borstziekte van het paard*; dit zal door mij bewezen worden.

Volgens WOLFF echter zijn met de menscheninfluenza beter te vergelijken de besmettelijke longziekte van het rund en de „Pferdestaupe”, door hem paardeninfluenza genoemd. Het symptomencomplex van de longziekte heeft niets gemeen met dat van de menscheninfluenza, terwijl ik voor de „Pferdestaupe” bewees (zie *Centr. für Bakt. Abt. Org.* 1913, Heft 1), dat dit lijden geheel ten onrechte tot de influenzaziekten van het paard gebracht is. Intusschen zie ik met groote belangstelling het in deze door WOLFF te leveren „bewijs” tegemoet.

Voorts is door mij nimmer als argument voor de identiteit van de menscheninfluenza en de z.g. borstziekte van het paard aangehaald, dat beide ziekten met goed gevolg door salvarsaan kunnen bestreden worden. In een mededeeling „over de beschuttende werking van salvarsaan” zal hierop teruggekomen worden.

In verband met zijn pogingen, om als den verwekker van de influenza van den mensch een filtreerbaar virus aansprakelijk te stellen, waagt WOLFF te veronderstellen, dat in de culturen van diplo-pneumo-streptocokken en influenzabacillen, waarvan vaccins zijn bereid en waarmede, zoowel afzonderlijk als gezamenlijk ingeënt, goede uitkomsten verkregen zijn, het eigenlijke filtreerbare virus meegegroeid is en men dus behalve met de doode bacteriën ook met het doode virus heeft ingespoten. Volgens mijn inzichten omtrent de aetiologie van de, met den endemischen vorm influenza (mensch) volkomen identieke z.g. besmettelijke borstziekte van het paard, heb ik de vaste overtuiging, dat met vaccins, bestaande uit gedode diplo-pneumo-streptocokken, na voorafgegane opvoering hunner virulentie door dierpassage en speciale cultiveering, stellig eveneens goede uitkomsten bij den mensch te verkrijgen zijn, ook al zijn deze bacteriën *niet afkomstig van grieplijders*. Deze overtuiging berust op tal van waarnemingen, zoowel klinische, epidemiologische, bacteriologische, als serologische.

Tilburg,
1 September 1919.

Dr. E. BEMELMANS,
kapitein-paardenarts.

HYPERTHERMIE.

I.

Met collega F. M. G. DE FEYFER ben ik het eens, dat de catarrhus retronasalis chronicus nu en dan tot temperatuursverhooging aanleiding kan geven. Een dergelijke aandoening echter, die dagelijksche verhooging geeft en verder zóó zonder of met zóó weinig verschijnselen verloopt, dat de aandacht niet spoedig op de neus-keelholte wordt gevestigd, ben ik nooit tegengekomen. Ik neem het voorkomen ervan gaarne op gezag van collega DE FEYFER aan, maar meen toch niet in dezen een *ruime bron* voor hyperthermie over het hoofd te hebben gezien.

Helmond, 14 September 1919

J. R. KOLLEWIJN.